

1

ד וְאִשָּׁה אֶחָת מְנַשֵּׂי בְנֵי-הַנְּבִיאִים צָעָקָה אֶל-אֱלֹהֵי שָׁעַ לֵאמֹר עֲבַדְךָ אִישׁ לֵית וְאַתָּה יָדַעְתָּ כִּי עֲבַדְךָ הָיָה נָרָא אֶת-יְהוָה וְהַנְּשָׂה בָּא לְקַחַת אֶת-שָׁנִי וְלִדְבִי לִי לְעֲבָדִים:

מִצְוָה א

בא וראה, כל מי שיש לו עשר ונותן צדקה לעניים ואינו מלנה ברבית, מעלין עליו כאלו קים את כל המצוות, שנאמר: "עשה אלה לא ימוט לעולם" (שם). ומי היה זה? זה עובדו שני עשיר אפטרופוס של אחאב, שנאמר: "ויקרא אחאב אל-עבדיו אשר על-הבית ועבדו היה נרא אתה" (מ"א יח, ג). והיה מפרנס את הנביאים מנכסיו כל אותו הרעב, ולנה ברבית מיהורם בן-אחאב. עבדו קים, כספו לא-נתן בנשף. ויהורם שנתן ברבית, אמר הקדוש ברוך הוא, עד עכשיו הוא חי, יבוא יהוא ויהרגני, שנאמר: "בנשף נתן ותרבית לקח וחי לא יחיה" (יחזקאל יח, יג). וכתוב: "ויהוא מלא ידו בקשת ויך את-יהורם בין זרעיו ויצא החצי מלבו ויכרע ברכבו" (מ"ב ט, כד), על שהקשה בו ופשט את זרעיו לטל את הרבית, לקים מה שאמר יחזקאל, בנשף נתן ותרבית לקח וחי לא יחיה.

חזקאל מלפני ב

2

ה דבר אשר היה אל-ירמיהו מאת יהוה אחרי כרת הללך צדקתו ברית את-פל-העם אשר בירושלם לקרא להם דרור: לשלה איש את-עבדו ואיש את-שפחתו העברי והעבריה הפשיים לבלתי עבד-בם ביהודי אהיה איש: וישמעו כל-השירים וכל-העם אשר-באו בברית לשלה איש את-עבדו ואיש את-שפחתו הפשיים לבלתי עבד-בם עוד וישמעו וישלחו: וישיבו אחרי-כן וישבו את-העבדים ואת-השפחות אשר שלח הפשיים ויכבדו את-העבדים ולשפחות:

יואל א

3

(ב) כי תקנה עבד עברי, התחיל המוסד הראשון בעבר לפני ימינו בשווייץ הצבד ביטח הסביעית יצר ליצואת עדים הנזכר בדברי הראשון כמו יאמר בוי יצרת כי עבד היית בארץ מצרים ויפדך ה' אלהיך על כי אנכי מצוה את הדבר הזה היום ויש בה עוד זכר למעשה בראשית בשבת כי השנה הסביעית לעבד שבתין מלאכת אדונו כיום הסביעי ויש בה עוד סביעי בשנים שהוא הויבל כי הסביעי נבחר בימים יבסביעית והכל לענין אחד והוא סוד יצירת העולם כי מבראשית עד ויכלה ולפי המצוה הזאת ראיה להקדים איתה שהוא נכבדת מאד ויכזר דברים גדולים במעשה בראשית ולכך החכיר בה הנביא מאד ואמר אנכי כרתי ברית את אבותיכם כי מקץ שבע שנים תסלחו איש את עבדו ואיש את שפחתו יגור בעבדו הגלות כי כאשר תגזיר התיזה גלות על ימדת הארץ וכו' יאכתוב עידו בעזרת הציור

(והמן מלפני כו)

המצוה הקצ"ז - הצווי שנגצטינוו להלווה לטני כדו
 להרהיב'לו ולהקל על ענגניו. ומצנה זו יותר גדולה וחסונה
 מצנת צדקה: כי מי שגערך וקבלה פניו לבקש מנגי'אדם, אין
 מציקתו וצערו בדבר זה וי' כמו זה שעדון לא גלה פניו, והוא
 זקוק לעזרה כדי שלא תגלה מצבו ולא תא נערך י'י. הצווי
 במצנה זו הוא אכרו והעלה: "אם-כסף מלנה את-עמי את-העני
 עקף" ויבות כב. כדו ולשין המכלתא י'י: "כל אם ואם שבתורה
 רשות, חוץ משלשה, האחד: אם-כסף מלנה את-עמי. אכרו:
 אם-כסף מלנה - חובה. אתה אימר חובה, או איני אלא רשות?
 מלמוד לומר: העבט מעביטנו די מחסרו (דברים כ"ה ט) - חובה
 ולא רשות. וכבר נהבארו גם דיני מצנה זו בבבא מקובות
 בבבבות י'י וב(בבא) בתרא י'י.

רא"ה, פ"א, טו, הל"ג